

YTTRANDE

Datum

2014-08-20

Kopia SACO

Dnr: Rnr 35.14

Till

Utbildningsdepartementet

Yttrande över Yrkeskvalifikationsdirektivet – ett samlat genomförande (SOU 2014:19)

Sveriges Ingenjörer har tagit del av betänkandet ”Yrkeskvalifikations-direktivet – ett samlat genomförande” (SOU 2014:19). Förbundet ställer sig grundläggande positivt till yrkeskvalifikationsdirektivet som syftar till att skapa fri rörlighet inom EU. Genom att underlätta ömsesidigt erkännanden av yrkeskvalifikationer stimuleras rörligheten och därmed ökar sysselsättningen och tillväxten inom EU. Eftersom Sverige har färre reglerade yrken jämfört med andra länder, spelar direktivets syfte en mycket viktig roll för svenska akademiker som vill arbeta utomlands i EU/EES-länder.

Utgångspunkter för Sveriges Ingenjörer

Sveriges Ingenjörer har under de senaste åren särskilt bevakat frågan om införandet av ett yrkeskort inom EU med anledning av FEANI:s (Fédération européenne d'associations nationales d'ingénieurs) samarbete med EU-kommissionen och parlamentet för att arbeta fram ett sådant kort. Parallellt har FEANI också utvecklat ett eget frivilligt kort, kallat Engineering Card. Ambitionen har varit att ersätta EU:s yrkeskort med Engineering Card för ingenjörer. Förbundets ingång till yrkeskvalifikationsdirektivet, och moderniseringen av denna, har därför främst varit genom nyheten om ett yrkeskort för ingenjörer.

Förbundet har också intresserat sig för moderniseringen av direktivet eftersom ingenjörstrycket är ett icke-reglerat yrke i Sverige. Det gör att vem som helst kan kalla sig ”ingenjör” i Sverige, men företrädesvis en person som genomfört en ingenjörutbildning på högskole- eller gymnasienivå. En fråga som aktualiseras i detta sammanhang är genomströmningen på landets högskole- och civilingenjörutbildningar. Även om genomströmningen för ingenjörer är lägre i Sverige än i många andra länder, så har svenska ingenjörer klarat sig väldigt bra på både svenska och utländska arbetsmarknader. För att svenska ingenjörer ska klara den internationella konkurrensen även fortsättningsvis behöver man framförallt arbeta med att höja genomströmningen av studenter på de svenska ingenjörutbildningarna.

Generella synpunkter på utredningens förslag

Den svenska regeringen har i förhandlingarna om det moderniserade direktivet drivit linjen att det finns för många reglerade yrken i EU:s medlemsländer. Sveriges Ingenjörer är av samma uppfattning. Vi delar därför inte utredningens förslag om att utöka antalet reglerade yrken i Sverige. Ingenjörer i Sverige har inte haft behov av en reglering för att vara tillgängliga på den svenska eller de utländska arbetsmarknaderna, främst eftersom en stor andel av ingenjörerna arbetar inom den privata sektorn där en sådan reglering inte efterfrågas. Istället regleras tekniska kvalifikationer utifrån branschspecifika behov. Det är anmärkningsvärt att varken direktivet, med dess olika ”nyheter”, och den svenska utredningen diskuterar väldigt lite på vilket sätt regleringar möter arbetsgivares efterfrågan. Vi är av den bestämda uppfattningen att lön, arbetsvillkor och kompetensutveckling samt fortbildning ska vila på arbetsmarknadsparternas ansvar. Ett genomförande av det moderniserade direktivet får aldrig stå i konflikt med den svenska modellen.

Vidare bör yrkeskvalifikationsdirektivets inte hamna i oklara gränsdragningar med tjänstedirektivet (2006/123/EG). Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag att låta Universitets- och högskolerådet (UHR) utgöra nationell kontaktpunkt och rådgivningscentrum för yrkeskvalifikationsdirektivet. Både i yrkeskvalifikationsdirektivet och i den svenska utredningen konstateras det att det finns behov av att förenkla, och därmed korta ner erkännandeprocesserna. En åsikt som Sveriges Ingenjörer delar. Det är däremot svårt att utläsa hur ansvarsfördelningen ser ut mellan UHR (för yrkeskvalifikationsdirektivet) och Tillväxtverket (för tjänstedirektivet). Förbundet anser det problematiskt att utredningen inte ger konkreta förslag på hur målgrupperna för de båda direktiven ska få tydlig och klar information om vilken myndighet man bör vända sig till. Vi anser därför att UHR:s roll bör utsträckas till att omfatta alla målgrupper, det vill säga både svenska EU-medborgare som vill resa ut i Europa och andra EU-medborgare som vill etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Sveriges Ingenjörer ställer sig positiva till utredningens förtydligande om att språkkontroller inte får inskränka rätten till erkännande av yrkeskvalifikationer. Förbundet instämmer i att kontroller ska genomföras endast då misstanke föreligger om att nödvändiga språkkunskaper saknas och ska vara skilda från erkännandeprocesser av yrkeskvalifikationer.

Utredningen behandlar frågor om tillfälligt tillhandahållande av tjänster och partiellt tillträde, som är nyheter i direktivet. Vi finner det otillfredsställande att det inte finns tydligare definitioner på vad detta är. Båda dessa två tillgänglighetsformer på arbetsmarknaden kan vara betydligt vidare än vad som anges i utredningen (dvs. praktik eller vikariat). En hel del ingenjörer arbetar som konsulter och det nya direktivet möjliggör för dem att ha en ”partiell” yrkesutövning i ett annat EU/EES-land. Vilka konsekvenser som förutsås av detta är oklart och behöver utredas ytterligare. Vad som gäller vid flera tillfälliga etableringar efter varandra och vid en eventuell övergång till tillsvidareanställningar framgår inte i utredningen. Inte heller hur yrkeskvalifikationsdirektivet står i relation till direktivet som förhindrar att stapla visstidsanställningar på varandra.

Slutligen några ord om gemensamma utbildningsprinciper och utbildningsramar. Vi finner det beklämmande att direktivet tillåter relevanta aktörer att föreslå en ny utbildningsram om man

utgör en tredjedel av EU:s medlemsländer. Likaså att det i ett svenskt sammanhang införs ett förtydligande i bilagorna till högskoleförordningen om att utbildningsanordnare är skyldiga att utforma utbildningarna så att de inte strider mot direktivet. Det inskränker den nationella friheten att utforma utbildning och forskning. Det är i största allmänhet oroväckande att de så kallade delegerade akterna och genomförandeakterna erbjuder en direkt styrning av nationella angelägenheter från kommissionen och inte hanteras via den demokratiska (parlamentariska) beslutsprocessen inom EU. En av dessa genomförandeakter gäller yrkeskortet, vilket har varit en viktig fråga för förbundet och våra medlemmar.

Sveriges Ingenjörers synpunkter på EU:s yrkeskort

Sveriges Ingenjörer har haft en god dialog med svenska utbildningsdepartementet gällande införandet av ett yrkeskort i EU. Detta med anledning av att den europeiska federationen FEANI har varit pådrivande i denna fråga, vilket inneburit att ingenjörerna har varit en av de yrkesgrupper man från EU har tittat närmare på för att införa yrkeskortet. Svenska regeringen och förbundet är av den gemensamma åsikten att ett yrkeskort för ingenjörer i dagens läge vore olyckligt. Förbundet har i olika sammanhang drivit olika argument mot yrkeskortet, bland annat i en skrivelse till kommissionen och kommissionären Michel Barnier (se skrivelsen och svaret i bilagorna 1 och 2).

FEANI väckte frågan med hopp om att EU:s yrkeskort skulle kunna ersättas av den egna produkten Engineering Card. Sedan våren 2014 har FEANI dock svängt i frågan och bestämt sig för att inte fortsätta driva EU:s yrkeskort för ingenjörer då det visar sig att yrkeskortet skulle utgöra en konkurrens till Engineering Card. Oavsett om, och i vilket skede, ett yrkeskort för ingenjörer skulle införas är det av största vikt för oss att den goda dialogen och samarbetet bibehålls mellan utbildningsdepartementet och UHR. Vi finner det därför anmärkningsvärt att ett råd för reglerade yrken inte inbegriper icke-reglerade yrken. I detta råd bör förutom UHR, behöriga myndigheter och Kommerskollegium olika professionsorganisationer också ingår.

Övriga synpunkter

Inom Sveriges Ingenjörer verkar en förening för svenska sjukhuskemister (SSKF), som lämnat synpunkter på utredningen (se bilaga 3). De hänvisar till den gemensamma utbildningsplanen som finns för sjukhuskemister antagen av European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine (EFLM). Föreningen menar att avsaknaden av en formell sjukhuskemistutbildning i Sverige förhindrar rörligheten för svenska sjukhuskemister inom EU. De arbetar därför med att ta fram en anpassad utbildningsplan för Sverige och anser att direktivet underlättar inrättandet av en sjukhuskemistutbildning i Sverige.

Stockholm, som ovan

Laila Abdallah,
Utredare

Peter Larsson,
Samhällspolitisk Chef